

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. שתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה ואמר רחמנא לך שלך תהא להסקה תחת תבשילך.....1
- ב. בחזה ושוק אינה בחזרת.....3
- ג. תרומה נמי אינה בחללה חללה לאו זרעו דאהרן היא.....3
- ד. טבל ועלה אוכל כמעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרה אוכל בקדשים.....5

דף עד.

א. שתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה ואמר רחמנא לך שלך תהא להסקה תחת תבשילך

התרומה¹ בין תרומה דאורייתא בין תרומה דרבנן, כגון ירקות, וכן חלה² ותרומת מעשר וביכורים, ניתנת לכהנים לאכילה ולשתייה ולסיכה שהסיכה היא כשתייה שנאמר (תהלים קט פסוק יח) וַתֵּבֵא כַּמִּים בְּקַרְבּוֹ וְכַשְׂמֵן בְּעֵצְמוֹתָיו, והשתייה בכלל אכילה, לאכול דבר שדרכו לאכול³, ולשתות דבר שדרכו לשתות, ולסוך דבר שדרכו לסוך⁴

לא יסוך יין וחומץ, אבל סך הוא את השמן הטהור ומדליק את הטמא. אבל שמן טמא אסור לסוכו⁵, שמצותו בשרפה, ועוד שהסיכה כשתי' והוי כאילו שותה שמן טמא וכן כהן טמא אסור לו לסוך שמן אפי' טהור שהסיכה כשתי' והוי כטמא ששתה תרומה וכ"ש זר שאסור לו לסוך שמן תרומה בין טמא בין טהור וחייב ע"ז קרן וחומש.

¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק יא הלכה א

² כמבואר שם טו כא

³ אבל דבר שאין דרכו לאכול כגון שמן כפ"ע אסור לאכול דהוי הפסד תרומה, ע"י ברכות ל"ה ב' דהו"ל מזיק את התרומה ומש"ב הרדב"ז כאן דשמן חזי לאכילה ולשתי' היינו ע"י תערובות וע"ל פ"י הי"א. דרך אמונה ציון ס"ק טו.

⁴ ולא אמרי' דהוי מפסיד את התרומה דסיכה הוי הנאה כשתייה אבל לא יסוך את הכלים. ר"י קורקום

⁵ חזו"א דמאי סי' ט"ו סק"א וכן מבואר ברדב"ז כאן דטמא אינו ראוי לסיכה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ואכילתה מצות עשה⁶ שנא' (ויקרא כב פסוק ז) וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֶּדְשִׁים כִּי לְחֻמוֹ הוּא וְאִסּוּר לְשׁוֹרְפָה וּלְהַפְסִידָהּ⁷ אִם הִיא טְהוֹרָה, וּמִ"מ אֵין זֶה חֻבָּה גְמוּרָה עַל הַכֹּהֵן לְאֹכְלָהּ אֲלֵא שֶׁאִם אֹכְלָהּ קִיִּים מִ"ע, וְאִם אֵין אוֹכְלָהּ וּמְנִיחָה לְרִקּוּב נוֹהֵג בְּזִיוֹן בְּקֹדֶשׁ וּלְכֵן צָרִיךְ לְאֹכְלָהּ.

התרומה⁸ לכהן בין טהורה בין טמאה⁹ אפילו נטמא הדגן או התירוש כולו קודם שיפריש ה"ז חייב להפריש ממנו תרומה בטמאה וליתנה לכהן שנאמר (במדבר יח פסוק ח) וַאֲנִי הִנֵּה נֹתְנִי לָךְ אֶת מִשְׁמַרְתְּ תְרוּמָתִי וְגו' אַחַת טְהוֹרָה וְאַחַת טְמֵאָה, הטהורה נאכלת לכהנים והטמאה יהנו בשריפתה, אם היה שמן מדליקין אותו, וזהו הנקרא שמן שריפה בכל מקום¹⁰, ואם היה דגן וכיוצא בו מסיקין בו את התנור. אבל קודם שנטמאה אסור לשורפה ואסור להדליק בשמן טהור שמכיון שראוי לאכילה ולסיכה הוי הפסד תרומה, ולכן¹¹ טוב להכשיר אותם קודם מירוח¹², כדי שתקבל טמאה ויהא מותר לשרפה. ולזר אסור להדליק שמן טמא ליהנות, ואסור בין לכהן בין לישראל להאכילה לבהמת כהן שמצות תרומה טמאה דוקא¹³ בשרפה

ובזמנינו שכולנו בחזקת טמאים אם התרומה הוכשרה בא' מז' משקין שהם יין, דבש דבורים, שמן, חלב, טל, דם, מים כלומר שבאו הפירות אחר שנתלשו במגע עם א' ממשקין אלו צריך לשרפן ואין לקוברם. ואם אין לו עצים לשורפה, קוברם שלא יבא לידי תקלה, אבל אסור להאכילה לבהמה, ואם מצפה שיהיו לו עצים למחר צריך להמתין. ומ"מ המנהג בזמנינו להקל בקבורה משום שטורח עלינו שרפתן וחיישי' שיבא לידי תקלה.

אבל אסור לקלקל בידיים ואסור לסחוט תמרים ותפוחים וכה"ג אלא קוברם כמות שהוא וכן אין ליתן לתוך השמן דברים הפוסלין מאכילת אדם וכ"ש שאסור לקלקל כדי להשתמש בהן שמא יבא להשתמש בהן לפני שיתקלקלו ואפי' אם קלקלן י"ל דלא הותר לזר להשתמש עי"ז ולכן אסור לעשות בורית מהשמן ואם עשה אסור להשתמש.

⁶ רבנו אליקים ביומא ע"ד ב' וכ"כ התו' בניטין י"ג ב' ד"ה השבתוני

⁷ סה"ת ה' א"י

⁸ רמב"ם שם פרק ב הלכה יד

⁹ ואסור לזר ליהנות מתרומה בין טהורה בין טמאה בהנאה של כילוי דהיינו שמכילה אותה עי"ז כגון שמאכילה לבהמה או שורפה וכה"ג אבל הנאה שאינה של כילוי מותרת ויש מחלוקת הראשונים אם הנאה של כילוי לזר איסורו מה"ת או מדרבנן

¹⁰ רמב"ם שם פרק יא הלכה א

¹¹ רמ"א יו"ד שלא יט

¹² דאח"כ אסור שגורם לה טמאה וכמ"ש בפ"ג דסוכה (ל"ה ב') מפני שמכשירה אבל קודם לכן מותר לגרום טמאה כיון שאין הפסד לכהן וכמ"ש בנדה ו' ב' תנן התם כו' חולין הטבולין כו' וה"ה כאן במירוח וכן תני בהדיא בתוספתא דחלה והביאו תוס' שם בד"ה נולד כו' ביאור הגר"א שם.

¹³ מצות שרפה בתרומה טמאה הוא מה"ת לרוב הראשונים ולכן אסור לאבדה בשום איבוד אחר רק בשרפה ואסור להטוף שמן לתוך נר חדש כדי לחזקו ולא לתוך המדורה ולא לתוך דבר המאבד. דרך אמונה שם יח

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

וכ"ז בתרומה שהוכשרה כנ"ל אבל פירות שלא הוכשרו הרי הן תרומה טהורה ואסור לשורפן וכיון שכל הכהנים שבזמנינו הם טמאי מת¹⁴ שהי' באהל המת שא"א ליטהר אלא ע"י אפר פרה שאין לנו בזה"ז לכן א"א לאכל את התרומה, ותרומ"ע, וצריך לקוברת. ולא יקברם בכלי שמא ימצאם אדם אחר ויאכלם, אלא יעטפם בנייר ויכניסם לאשפה, ואסור לנהוג בהן מנהג בזיון ולא יטמאם אחר שהוכשרו, וי"א שאפי' בעודו טבל אסור לטמאות אחר מירוח גם בזמנינו שגורם טומאה להתרומה.

ומדינא כיון שאין הכהנים יכולין לאכלה מותר ליתנה לבהמת כהן אם לא הוכשרו אבל כיון שאין לנו כהן מיוחס ויש קצת פוסקים שתרומה בזה"ז דאורייתא וא"כ יש בזה איסור דאורייתא ואף שיש להקל בזה מ"מ אין להדר אחר נתינה אם אין הכהן רוצה בה אלא שנותן לבהמתו כדי לזכות את הישראל במעות נתינה, כיון שיש בזה עבירה לדעה מן הדעות

אין להניח את התרומה בכלי או במקום שמניח שאר האוכלין שמא ישכח ויאכלנה ויזהר לקבור התרומה במהרה שלא יבא לידי תקלה.¹⁵

ב. בחזה ושוק אינה בחוזרת

למרות שבת כהן שנישאת לישראל וגירשה או במת בעלה ולא הניח בן ממנה חוזרת לבית אביה לאכילת תרומה. מכל מקום מפי השמועה¹⁶ למדו מלחם ולא כל לחם, חוזרת היא לתרומה ולא לחזה ושוק.

ג. תרומה נמי אינה בחללה חללה לאו זרעו דאתרין היא

נצטוינו (ויקרא כב פסוק יב) וּבַת פְּתָן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתֵרוּמַת הַקֹּדֶשִׁים לֹא תֹאכַל שֶׁלֹא תֹאכַל הַחֲלָלָה מִן הַקֹּדֶשׁ. ושני ענינים¹⁷ נכללו בלאו זה

¹⁴ שא"א לשום כהן ליזהר מליגע בכלי מתכות [וי"א כל כלי

¹⁵ דרך אמונה שם ב קלט

¹⁶ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ט

¹⁷ ואולם תדע כי איסור אכילת כהנת בתרומה בעודה תחת בעלה ישראל (ואפילו שלא נבעלה כלל לפסול לה) לא למדנוהו מזה הכתוב כלל, שלא בא עליו הפירוש לדרוש בו כך אלא מה שכתבנו, אבל זה האיסור למדוהו חכמים זכרונם לברכה י [במנות ס"ח ע"ב] בעלי הקבלה ממקום אחר, מדכתיב [שם, שם י"ז] וכל זר לא יאכל קדש, שבא עליו הפירוש שכל זמן שהאשה תחת בעלה, דהיינו בעלה הישראל שהוא זר מן הכהונה לא תאכל קדש, כי אשת הזר נחשבת כזר, הרי היא כמו אחת מצלעותיו. ודע זה וקבלהו, כי כן האמת המקובל: (חינוך מצוה רפג)

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

האחד¹⁸, שאם תבעל לאסור לה¹⁹ הן חייבי כריתות²⁰ הן חייבי לאוין²¹ או חייבי²² עשה²³ או גוי או עבד או חלל²⁴ בין באונס בין ברצון בין בזדון בין בשגגה, בין כדרכה בין שלא כדרכה, משהערה בה²⁵ אפילו אם הוא כהן והיא כוהנת²⁶, ותעשה זונה או חללה²⁷. הרי היא אסורה לאכול בתרומות לעולם. אפילו אם נשאת לכהן, כדין כל חלל שהחלל כזר לכל דבר. וי"א²⁸ שלא נפסלה מן התורה לאכילת תרומה, ואין אסורה משום לאו זה, אלא רבנן אסרוה.

¹⁸ רמב"ם תרומות פ"ו ה"ז

¹⁹ מאיסורין השוין לכולם ואינם מיוחדים לכהנים דוקא

²⁰ כעריות

²¹ כנתין וממזר או גר עמוני ועיין בשו"ת הרשב"א ח"א אלף רא שאפי' נבעלה לפצוע דכא וכרות שפכה נעשית זונה ונפסלה לתרומה

²² מצרי ואדומי ראשון ושני

²³ לשון השו"ע אבן העזר סי' ו סעי' ה

²⁴ פי"ח מאיסורי ביאה ה"ג ועיין ל"ת קנה

²⁵ כך מבואר ברמב"ם איסורי ביאה פי"ח ה"ו

²⁶ ריטב"א יבמות ס"ט ע"ב

²⁷ ואפי' לדעת הראב"ד הראב"ד איסורי ביאה פי"ח ה"א מובא בשו"ע אבן העזר סי' ו סעי' ה ולדעת הרא"ש והמור מובא כב"י שם שאין זונה אלא הנבעלת לעכו"ם או עבד או חייבי כריתות אבל הנבעלת לחייבי עשה או לחייבי לאוין, אפילו חייבי לאוין דשאר, אינה זונה, חוץ מהבא על היבמה עכ"פ נפסלה מתרומה וז"ל הראב"ד שם "ליתנהו להני כללי שאין זונה אלא מחייבי כריתות או מעכו"ם ועבד שאין בהן קידושין מיהו כל הפסולים לבא בקהל אם באו עליה פסלוה מן הכהונה ומן התרומה ואפילו חלל משום דכתיב ולא יחלל זרעו מה הוא מחלל אף זרעו מחלל אבל ללקות עליה משום זונה לא" עכ"ל ועיין במ"מ שם שכתב שדעת הראב"ד שחלל פוסלה לכהונה משום שעשאה חללה אבל אינה זונה כיון שאינה ביאת איסור ועי"ש במשנה למלך באריכות וכתב שבשאר חייבי לאוין לראב"ד נפסלה לכהונה מדכתיב כי תהיה לאיש זר דכיון שנבעלה לזר לה פסלה ולא משום זונה או חללה ועיין תוי"ט יבמות פ"ו מ"ה וז"ל למסקנא "ואני אומר שאפשר שמפרשים הברייתא דפסלוה לא מטעם זנות ולא מטעם חללה אלא מטעם גזירת הכתוב ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגו' כלומר שיש זרות בביאתו וכל איסורי לאוין זרים הם בביאתן. וגם החלל קרוי זר כיון שנעשה זרות ע"י ביאתו בזרע שיבא ממנו וזוהי הפסול לה כלומר שיש צד פסול כמו שזכרנו".

²⁸ עיין בעצי ארוים ס"ק טו שהעלה שדעת הראב"ד שחלל אינו פוסל לכהונה מדאורייתא ושכן דעת המור ואינו אלא פסול מדרבנן אמנם בבית משה ס"ק ז הוכיח שאף לדעת הראב"ד ביאת חלל פוסל מן התורה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

והשני²⁹, שבת כהן אם תנשא לישראל הרי היא אסורה לאכול במורם מן הקדשים³⁰ שהוא חזה ושוק³¹ לעולם, אע"פ שגירשה או מת מה שאין כן בתרומה, שכהנת שנשאת לזר ומת בעלה או גירשה חוזרת היא לאכול בתרומה.

ד. טבל ועלה אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרה אוכל בקדשים

טמא³² שטבל ביום טהרותו אוכל מעשר שני אף על פי שלא העריב שמשו. שנאמר (ויקרא כב פסוק ו) וְלֹא יֹאכַל מִן הַקִּדְשִׁים פִּי אִם רָחִץ בַּמַּיִם מִשְׁמַע שְׂמִיד שְׂרָחֵץ מוֹתֵר לוֹ לֹאכֹל³³.

אבל בתרומה אין הטמאים שטבלו ביום טהרתן אוכלין בתרומה עד שיעריב שמשן ויצאו שלשה כוכבים בינוניים אחר שקיעת החמה, שנאמר (שם פסוק ז) וְכֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר שִׁטְהַר הַרְקִיעַ מִן הָאֹר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקִּדְשִׁים.

ובקדשים³⁴ אינו אוכל עד הבאת כפרתו וארבעה הן הנקראין מחוסרי כפרה – הזבה, והיולדת, והזב, והמצורע, ולמה נקראו מחוסרי כפרה שכל אחד מהן אף על פי שטהר מטומאתו וטבל והעריב שמשו, וטהור לתרומה כנזכר, עדיין הוא חסר ולא נמרה טהרתו כדי לאכול בקדשים עד שיביא קרבנו, וקודם שיביא כפרתו אסור הוא לאכול בקדשים. והאוכל³⁵ קדש אחר שטבל

²⁹ ומאשר כתוב בתרומת הקדשים, אמרו זכרונם לברכה יבמות [ס"ח ע"ב] במורם מן הקדשים לא תאכל, כלומר חזה ושוק. ושם נאמר, לכתוב קרא בקדשים לא תאכל, מאי בתרומת הקדשים, שמעת מינה תרתי, חדא שהיא כשנבעלה לפסול נפסלה מלאכול בתרומה וחזה ושוק, ועוד אחרת, שהיא כשתהיה נשואה לזר ומת בעלה שחוזרת לאכול בתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק: (חינוך מצוה רפג)

³⁰ ואם אכלה חצי כזית תרומה וחצי כזית חזה ושוק בודאי מצטרפים, כיון שהם משם אחד מלאו זה כמבואר בר"מ פ"ד ממאכלות אסורות הי"ז. (מנחת חינוך שם אות כה)

³¹ ודע, דלאו דוקא חזה ושוק אלא הוא הדין זרוע בשלה מן איל נזיר, וכן [תרומת] לחמי תודה ונזיר, וכן בכור השייך לכהנים, ובכור תם איתקיש לחזה ושוק כמבואר בבכורות כ"ז ע"ב הכל בכלל מורם מן הקדשים. והנה במנחות ע"ז ע"ב שם איבעיא בש"ס אם תרומת לחמי תודה חיבין עליהן מיתה וחומש בתרומה כיון דתרומה קריה רחמנא, וכן אם מדמעת כתרומה מהאי טעמא, ועלתה בתיקו, ולא אמר דנפקא מינה נמי בחזרת דאם היא תרומה מותרת לאכול בחזרת, זה אינו, דודאי הוי בכלל מורם מן הקדשים רק דהאיבעיא דאפשר דנותנים עליהן חומרת תרומה ג"כ מחמת דהתורה קרייה תרומה, אבל דיהיה מחמת זה בכלל תרומה להקל בודאי לא, כי בכלל מורם מן הקדשים בודאי היא (מנחת חינוך מצוה רפג אות כה)

³² רמב"ם הלכות מעשר שני ונמע רבעי פרק ג הלכה ד

³³ ומוכיה בגמ' מהפסוקים דהאי קדשים היינו מע"ש

³⁴ רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק א הלכה א

³⁵ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יח הלכה יד ודעת הראב"ן שם שהוא בכרת.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

קודם שיעריב שמשו קודם שיביא כפרתו לוקה³⁶, ואינו חייב כרת שנאמר
(שם פסוק ג) וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה עַד שֶׁתְּהִיָּה כֹל טוּמְאָתוֹ עָלָיו.

³⁶ ועיין מ"מ ומש"כ האחרונים